

Potetproduksjon i dyrtid

ved Leif Johann Rugsland

Litt historie

Tabell 59. Tilleggsutstyr for potetproduksjon

	Årlige kostnader kr.			Sum
	Anskaffelses- verdi, kr.	Avskr. + rente	Vedl. hold	
Sentrifugalspreder	4 720	659	142	801
Potetsetter	12 320	1 721	370	2 901
Hyppeutstyr	3 730	521	112	633
Risknuser	7 600	1 061	228	1 289
Kastehjulsopptaker	5 490	767	165	932
Transportgaffel	1 450	203	44	247
Potetkasser, 40 stk.	10 560	1 475	317	1 702
	45 870	6 407	1 378	7 785

Forutsetninger: Avskrivningstid 12 år, rente 9%, vedlikehold 3,0%. Prisene er 1982.

- ◊ I boken «Driftsøkonomi for landbruket», fra 1985 står følgende
 - ◊ «Sterkt konsentrert potetproduksjon i enkelte distrikt(Solør, Hedemarken, Toten osv.)
 - ◊ Her kan potetarealen på enkelte bruk være SVÆRT store, ofte 70-80 daa og mer»

Forutsetninger i kalkylen:

Avlinger: Brutto 3 500 kg, svinn 10%, settepoteter 300 kg \times 4/5

Plukkeutgifter: Kastehjulsopptaker 22 personer i 1 uke = 910 timer (70 dekar)

Betaling med sosiale utgifter = kr. 35,00 pr. time.

Matpotet

Produksjonsinntekt:

Salgbar avling	1 500 kg à kr. 1,20 = kr. 1 800,00
Frasortert	500 kg à kr. 0,50 = » 250,00
Sum	kr. 2 050,00

Variable kostnader:

Settepotet, 300 kg				
hvert 5 år	60 kg à kr. 1,90 = kr. 114,00			
Fullgjødsel 13-6-16	80 » » » 1,40 = » 112,00			
Tørråtesprøyting, 3 ganger	0,6 » » » 30,00 = » 18,00			
Ugrasssprøyting, Linu- ron	0,3 » » » 75,00 = » 22,50			
Risdreping, Reglone	0,3 1 » » 90,00 = » 27,00			
Emballasje, merking	1 500 kg » » 0,08 = » 120,00			
Frakt	1 500 » » » 0,08 = » 120,00			
Plukkeutgifter	2 500 » » » 0,10 = » 250,00			
Sum variable kostnader				kr. 783,50
Dekningsbidrag				<u>kr. 1 266,50</u>

Matpotet i 1982

Omregnet til 2024 kr verdi:

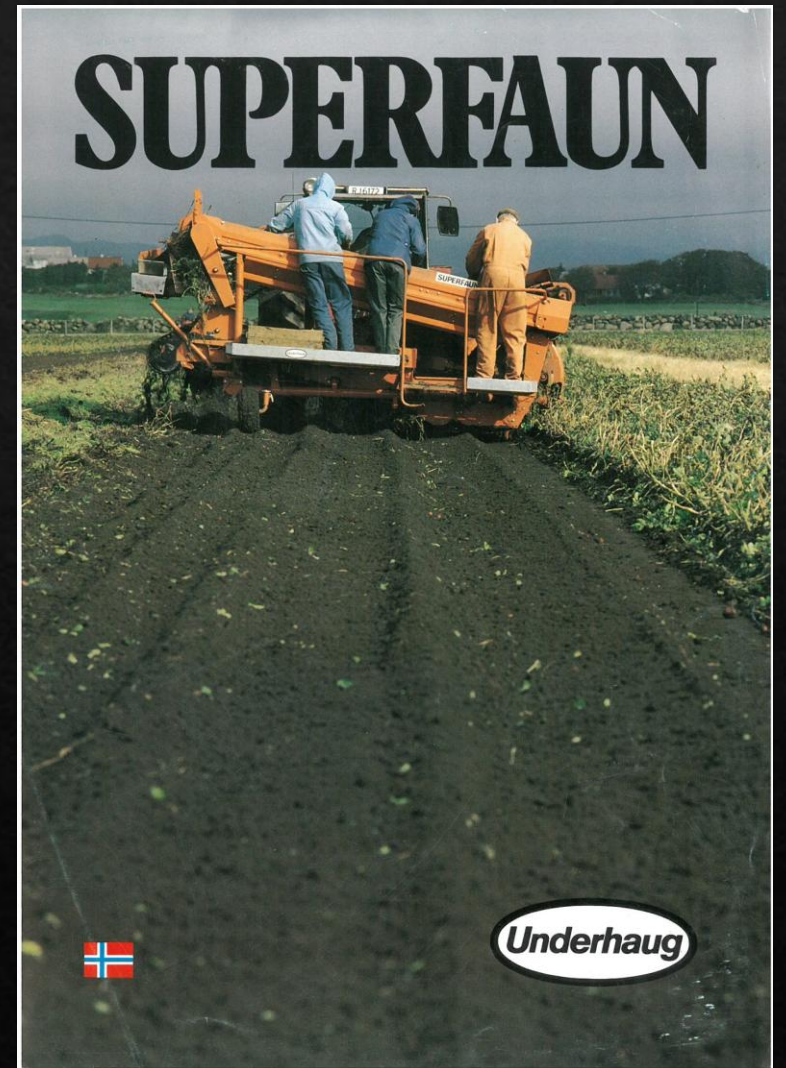
- Produksjonsinntekt - 7565 Kr
- Settepotet - 421 Kr
- Gjødsel - 413 Kr
- Tørråte - 66 Kr
- Ugress - 83 Kr
- Risdreping - 100 Kr
- Emballasje - 443 Kr
- Frakt/bruk av traktor - 550 kr
- Plukkeutgifter - 816 Kr

- Dekningsbidrag - 4673 Kr

Enorm omstilling i
næringen de siste 40-50 årene

Foto; Small Farmer's Journal

Foto; Underhaug

Utfordringene for potetproduksjon 2020-2025

- ◆ Tilgang på kvalifisert arbeidskraft
- ◆ Tilgang og pris på kunstgjødsel
- ◆ Tilgang på gode settepoteter
- ◆ Tilgang og pris på maskiner, og behovet for ny teknologi!?
- ◆ Tilgang og pris på plantevern
- ◆ Været og erstatningsordninger

Arbeidskraft

- Covid 19 sammen med lav verdi på norske KR gav oss utfordringer
- Norge følte på mangel av sesongarbeiderne vi er blitt helt avhengige av
- Veien videre –
 - Øke lønningene for å tiltrekke nødvendig arbeidskraft
 - Robotisering, eks bruk av AIRsep ved høsting

Beregnet kostnad pr daa
1982 – 816kr
2020 - 675kr
2024 - 990kr

Foto: NTB

Kunstgjødsel

Ekstrem prisøkning de siste årene

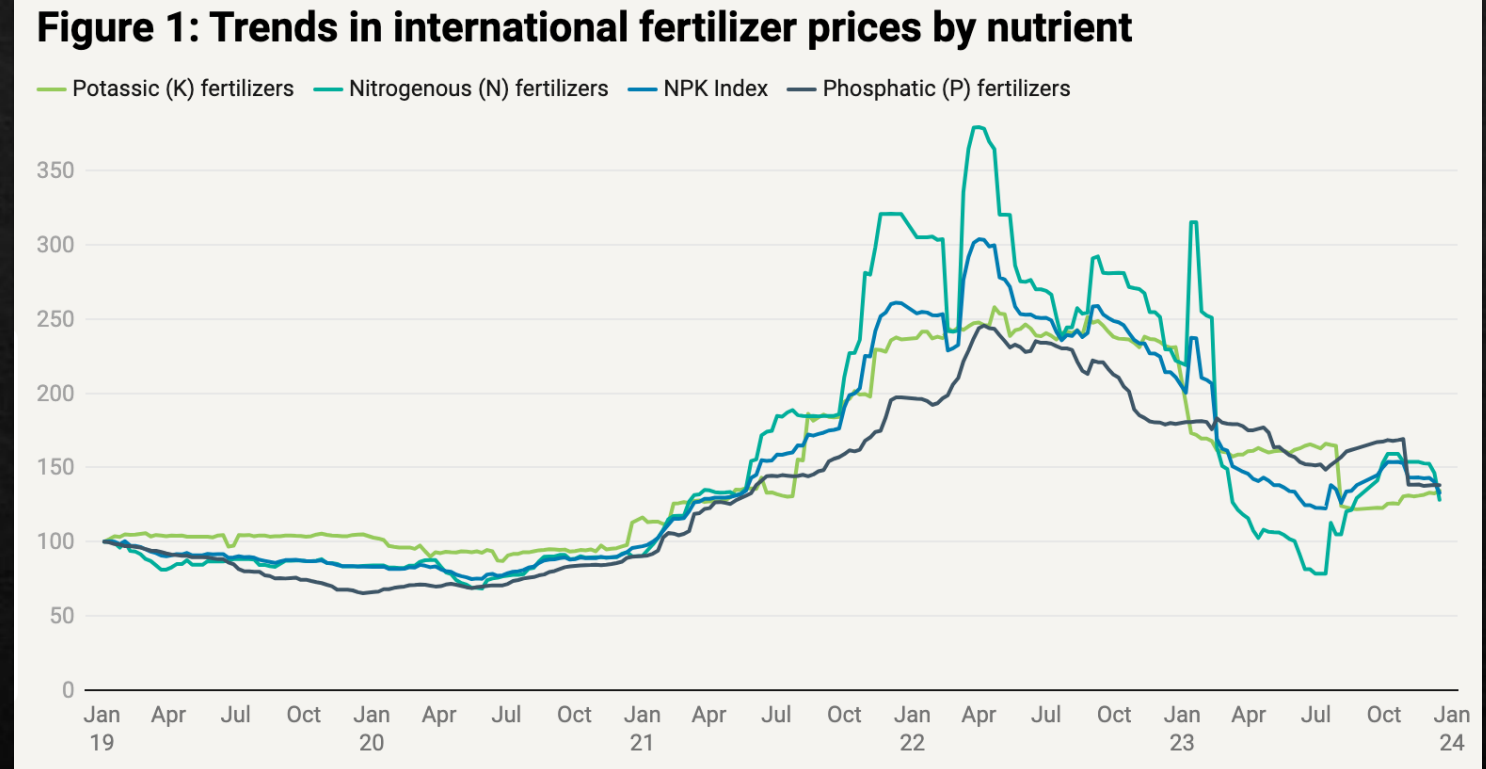
- Opplevd ustabil tilgang

Beregnet kostnad pr daa

1982 - 413kr

2020 - 950kr

2024 - 1300kr

Foto; Food security portal

Settepotet

- Rett sort til rett marked
- Yngst mulig generasjon for å sikre kvalitet
- Rett pris i forhold til oppgjort pris på mat/ind potet

Beregnet kostnad pr daa

1982 - 421kr

2020 - 1600kr

2024 - 1960kr

Foto; Graminor

Maskiner og redskap

- Ekstrem utvikling de siste tiårene
- Potetproduksjon tar kjapt til seg moderne teknologi – til hvilken pris
- Diesel(energi)forbruk

Beregnet kostnad pr daa

1982 – 550kr

2020 – 4700kr

2024 - 7100kr

◇ <https://youtu.be/0KL7OrHkDaY>

Foto; Deere.com

Plantevern

Resistens risiko

Kostnad

Avgift

Ugress

Beregnet kostnad pr
daa

1982 – 149kr

2020 – 950kr

2024 - 2350kr

(369kr i avgift pr daa)

10 viktige prinsipper for 2024, revidert

1. Reduser smittepresset. Bruk settepoteter fri for smitte. Fjern avfallshauger og bekjemp potet i andre kulturer.
2. Sprøyt forebyggende. Tilpass sprøyteintervallet til sort, tørråtevarsel og forrige preparatvalg.
3. Veksle mellom preparater med ulike virkningsmekanismer hver gang
4. Minst tre virkningsmekanismer i to påfølgende sprøytinger
5. Unngå Revus og Zorvec Endavia ved de to første sprøytingene
6. Unngå Revus og Zorvec Endavia alene, i blanding med hverandre eller etter hverandre.
7. Aldri Revus eller Zorvec Endavia på etablerte angrep!
8. Fjern planter med tørråtesymptomer og vurder nedsviing ved tidlige angrep. Vurder vekstavslutning hvis tiden er inne!
9. God sprøyte kvalitet! Dysevalg, kjørefart, trykk og væskemengde.
10. Sjekk tørråtevarsler daglig! Bruk VIPS og lokal rådgiver.

Vær og erstatningsordninger

- Mer vær
- Større driftsenheter – større risiko
- Erstatningsordninger som ikke er tilpasset dagens drift

Beregnet kostnad pr daa

–

2020 – 944kr

2024 - 1380kr

Vær og erstatningsordninger

Oppsummert

Beregnet totalkostnad pr daa

2020 – 11685kr

2024 - 17399kr

Inkl jordleie, gårdsdrift, kalking, rente

Beregnet tap/inntektsmulighet pr daa matpotet

2020 – 13138kr

2024 - 16500kr

Forutsetter salgbar avling på 2850kg

Beregnet tapsmulighet pr daa industripotet

2020 – 9440kr

2024 - 13800kr

Forutsetter salgbar avling på 4000kg

Kostnadene øker mye raskere enn inntektene

Takk for meg!

